

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici. Dopisi se ne vračajo. — Štev. pri čekovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

LETO X.

Telefon št. 552.

LJUBLJANA, 3. februarja 1927.

Telefon št. 552

ŠTEV. 13.

Carinski pregledi.

O tem vprašanju smo že govorili v našem listu. Pretirana strogost pri pregledovanju potnikov in njihovih prtljagov je dala že večkrat povod za pritožbe. Primerani smo, da vprašanje ponovno pokrenemo in da prosimo merodajne faktorje za remeduro. Čujemo pritožbe, da se je v zadnjem času pri pregledovanju potnikov in njihovih prtljagov uvedel režim, ki za točno vršenje službe ni potreben, ki pa more ugledu države močno škodovati. Nočemo s tem reči, da bi bilo zadostno le površno, samo formalno pregledovanje. Ne, mi sami smo za to, da se prepreči vsako, tudi najmanjše tihotapljenje, ki je nekoč zavzelo res že opasne mere in nikakor ne bi mogli odobravati, da se pod pretezo potniške prtljage uvaža carine prosto nova obleka, obutev, svila itd. Vendar pa smo mnenja, da se more tudi tak pregled vršiti na način, ki ne bo zlasti tuju že ob prekoračenju naše meje preveč drastično pokazal, da je že na Balkanu. Ne bomo tu razmotrivali konkretnih pritožb, želimo pa, da se vprašanje že vendar

enkrat likvidira. Po osmih letih smo si pač že mogli vzgojiti tako dobro kvalificirane carinske uradnike, ki bi znali vršiti obmejno službo tako, da ne bi država pri tem trpela na dohodkih, pa tudi ne na ugledu.

Posebno bi morali imeti gotove oziroma do turistov, ki jih bo vsak moral spoznati že po prtljagi. Za take ljudi bo sprejem ob meji večkrat odločilen za sodbo o naših razmerah sploh. Težko je, če slišiš od teh ljudi, kako se obračajo napram tujcem obmejni organi naših sosedov. Tujski promet more postati pri nas vir precejšnjih dohodkov in smotrna tujsko prometna politika zahteva, da tujcu že ob meji pokažemo vsaj gotovo stopnjo kulture. Tudi pri najstrožjem izvrševanju službe lahko ostaneš in moraš ostati vluđen! Prosili bi generalno direkcijo carin, pa tudi inspektorje pri glavnih carinarnicah, da izdajo podrejenim organom potrebna navodila, da se v bodoče ne bo čulo več takih pritožb.

Štrajkovna blaznost v zadnjem desetletju.

Neki ameriški industrijec piše:

Z angleškim premogovnim štrajkom se je končal največji štrajk v svetu. Prav zanimivo je preiskovati, koliko je svet v zadnjem desetletju vsled številnih štrajkov izgubil, koliko delovnih dni in koliko kapitala so ti mezdni boji ugrabili delavcem, podjetnikom in svetovni industriji.

Taka sestava kaže jasno in razločno, kako dragi in nespametni so štrajki in kako ravno delavci na tem načinu, da svoje zahteve dosežejo, največ trpijo.

V U. S. A. uvidevajo delavci od leta do leta bolj, da je prosperiteta industrijskih podjetij njih lastna korist in se zmeraj bolj varujejo, da bi s štrajkom ogrozili normalni razvoj podjetij, ki jim služijo. Drugače je na Angleškem, kjer delavstvo ni tega prepričanja. Leta 1913 je bilo na Angleškem s štrajki izgubljenih nad 11 milijonov delovnih dni. Med vojsko se je število delovnih dni znižalo na minimum, a je po vojski zopet zelo naraslo. Leta 1919 je bilo izgubljenih s štrajki 34 in pol milijona delovnih dni, leta 1920 17 milijonov, od leta 1921 do 1925 letno celo približno 41 milijonov, dni. Nato je prišel veliki premogovni štrajk. Ta štrajk je obsegal 1,100.000 delavcev in je v 29 tednih požrl nad 140 milijonov delovnih dni, skoraj polovico vseh izgubljenih dni v letih 1910 do 1925, ki jih je bilo 291.836.000.

Zguba na mezdah v premogovnem štrajku znaša 275 milijonov dolarjev, podjetniki so pa imeli poldrugo milijardo dolarjev izgube. To so svote, ki si jih kaj težko predstavljamo. A že vse to so samo vidne izgube, v katerih še ni kar nič vračunjena škoda za vso angleško industrijo.

Če iščemo na Angleškem leto z največjim številom štrajkov, je bilo to leta 1913, s 1459 mezdnimi konflikti. Med vojsko je bilo manj štrajkov, kar je pač umevno. Leta 1918 jih je bilo že spet 1165, 1919 že 1352, 1920 je bilo pa s 1607 štrajki rekordno leto štrajkov. Leta 1921 je padlo število zopet na 763.

Zanimivo je dejstvo, da Nemčija za Anglijo glede štrajkov ne zaostaja

dosti. Dočim je bilo na Angleškem v letih 1921 do 1925 zgubljenih ca 205 milijonov delovnih dni, jih je bilo v istih letih zgubljenih na Nemškem 127 milijonov. Leta 1920 je bilo na Nemškem v 8800 štrajkih zgubljenih nad 54 milijonov delovnih dni, leta 1921 je padlo število na 30 milijonov, 1923 jih je bilo 13, l. 1924 zopet 36 milijonov, leta 1925 pa v 1766 mezdnih bojih ca 17 milijonov delovnih dni.

Štrajki so stali Nemčijo v letih 1916 do 1925 okoli 13 milijard dolarjev; 500 milijonov pride na delodajalce 1800 milijonov na delavce, 10 tisoč 700 milijonov pa na občinstvo.

Kakor rečeno, so razmere v U. S. A. veliko ugodnejše. Leta 1916 je bilo v U. S. A. še 2667 štrajkov, v katerih je bilo zgubljenih nad poldrugi milijon delovnih dni; leto 1919 je bilo s 4 milijoni dni rekordno leto; od tedaj naprej se pa število zmeraj bolj niža in je bilo leta 1924 samo še 872 štrajkov s 654.453 zgubljenimi delovnimi dnevi. Vidimo, da si podjetnik in delavec v Ameriki ne stojita več drug drugemu nasproti kot nasprotnika, temveč da sodelujeta. Seveda pa tudi v Ameriki podjetniki delavce zmeraj bolj pritegujejo v podjetja kot soudeležnike.

Zunanja trgovina Rusije.

Nove tendence ruske zunanje trgovine, ki so se javile že na koncu gospodarskega leta 1925/26, se v polni jasnosti vidijo v bilanci zunanje trgovine prvega četrtletja 1926/27. Te tendence se lahko takole označijo: 1. Splošno znižanje importa; 2. znižanje zlasti importa konsumnega blaga; 3. dvigovanje eksporta. V tej izmeri, kakor so se te tendence uveljavile, se je dvignila tudi aktivnost ruske zunanje trgovine.

S pomočjo pravkar objavljenih uradnih podatkov o zaključkih zunanje trgovine v omenjenem četrtletju se da splošni razvoj in ojačenje teh treh tendenc lepo zasledovati. Skupni import je znašal v oktobru še 65.1 milijonov rubljev, je padel v novembru na 39 milijonov in v decembru na 34.7 milijonov rubljev; tekom treh mesecev se je torej skupni import znižal skoraj za polovico. Import 1.

četrtletja 1926/27 v znesku 181.8 mil. rubljev izkazuje napram importu 1. četrtletja 1924/25, ki je znašal 194.2 mil. rubljev, lep aktivni saldo 62.4 milijonov rubljev.

Prihranki iz nazadovanja importa se kažejo v prvi vrsti v stalno pojemajočem uvozu konsumnih predmetov. Odstotno razmerje med različnimi kategorijami ruskih importnih predmetov se je v zadnjem času takole premaknilo:

Prvo četrtletje 1925/26:	
Surovine in produkcijska sredstva	73.2 %
Konsumni predmeti	24.7 %
Drugi predmeti	2.1 %
	100.0 %

Prvo četrtletje 1926/27:	
Surovine in produkcijska sredstva	78.6 %
Konsumni predmeti	6.7 %
Drugi predmeti	14.7 %
	100.0 %

Poleg teh momentov, ki na oblikovanje ruske trgovske bilance ugodno vplivajo, igra precejšnjo vlogo tudi dvig eksporta. V oktobru 1926 je znašala vrednost ruskega eksporta 65.5 milijonov rubljev, se je dvignila v novembru na 66.2 in v decembru na 76.5 milijonov rubljev. Pomen zadnje številke je tem večji, če pomislimo, da je znašala še v decembru 1925 vrednost ruskega eksporta samo 32.7 milijonov rubljev. Vsa vrednost eksporta v prvem četrtletju gospodarskega leta 1925/1926 je znašala 164.6 milijonov rubljev, v prvem četrtletju leta 1926/27 pa 208.2 mil. rubljev, se je torej dvignila za 43.6 milijonov rubljev. Import se je znižal za 62.4, eksport se je dvignil za 43.6 milijonov rubljev, aktivnost torej 106 milijonov rubljev. V zadnjem četrtletju se je dvignil zlasti eksport naslednjih predmetov: žito od 66.8 na 101.8 mil. rubljev, kožuhovina od 11.6 na 13.7, produkti nafte od 13.3 na 22 milijonov rubljev. Decembrova bilanca 1925 se je končala s pasivnim saldonom 23.3 milijonov rubljev, skupna bilanca 1. četrtletja 1925/26 s pasivnim saldonom 29.6 milijonov; nasproti temu je bil december 1926 aktiven za 41.8 milijonov, 1. četrtletje 1926/27 pa za 76.4 milijonov rubljev.

To so zaključki ne le splošnega boljšanja ruskega gospodarskega položaja, temveč tudi sistematičnega dela ruske zunanje trgovske politike v zasledovanju omenjenih smernic. Prav pred kratkim smo v Trgovskem listu poudarili dve novi točki te politike: centralo v Rotterdamu za preskrbo Zapadne Evrope z žitom in centralo v Benetkah za preskrbo Italije, Avstrije, Južne Nemčije in Jugoslavije.

VOJAŠKE DOBAVE.

Pri vojaških dobavah so dosedaj interesi prav težko dobivali na vpogled podrobne dobavne pogoje, ker so obstojali samo v nekaterih izvodih. Da se ta neprilika odpravi, je minister vojne in mornarice odredil, da se o dobavnih pogojih izdela vsakokrat toliko izvodov, da jih more proti plačilu 25 Din (5 Din za prošnjo in 20 Din za izvod) ne glede na obseg dobiti vsak interesent. Prošnje za priobčitev podrobnih dobavnih pogojev se morajo takoj reševati, najkasneje drugi dan po dnevu, ko dospe prošnja. Ako je cena za podrobne dobavne pogoje izjemoma višja nego 25 dinarjev, se to v razpisu licitacije izrecno naglasi.

PRED TRGOVSKIMI POGAJANJI S ČESKOSLOVAŠKO.

Kakor čujemo, se prično trgovska pogajanja naše države s Češkoslovaško tekom enega meseca pismenim potom. Najprej se izmenjajo medsebojni seznanilni zahtevi, na kar se v dveh ali treh mesecih prično skupna pogajanja.

* * *

POTRDILA O PLAČANEM DAVKU PRI LICITACIJAH ZA DRŽAVNE DOBAVE.

Po odredbi čl. 13, točka 6 Pravilnika za izvrševanje zakona o državnem računovodstvu se od udeležnikov pri licitacijah za državne dobave zahteva, da predlože komisiji potrdilo, da so svojo obrt prijavili davčnemu oblastvu in plačali davek za tekoče četrtletje. Ta odredba ni v skladu s pozitivnimi odredbami državnih zakonov, ki veljajo v posameznih delih naše države glede dospevanja davkov v plačilo in z odplačevanjem davkov v obrokah, dovoljenim s posebnimi odloki. Da se praksa po tej odredbi ukine, je generalna direkcija davkov z razpisom z dne 28. decembra 1926, št. 141.785 odredila, da osebe, ki se udeležijo državnih dobav, dokažejo s potrdilom davčne oblasti, da so svojo obrt prijavile za odmero davkov in da so od obrti plačale davek z vsemi pribitki za vse pretekle zakonite plačilne roke in vse obrčke, dovoljene jim s posebnimi odloki. — Ta odredba je velike važnosti za Slovenijo, ker pri nas davki ne dosepevajo v plačilo s prvim dnevom vsakega četrtletja, ampak še le s prvim dnevom drugega meseca v vsakem četrtletju, in je to interesentom iz Slovenije povzročalo težave pri udeležbah na licitacijah, ker se je dopuščalo k licitacijam samo udeležnike, ki so plačali davek za četrtletje, v katerem se je licitacija vršila, dasi še ni dospel v plačilo.

* * *

OBSOJENA REKLAMA.

Tvrdka Bata je svoječasno objavila v časopisu inserat, ki med drugim navaja sledeče: »Carina na obutev znaša že sedaj povprečno 50%. Predlog je stavljen, da se še poveša. To bo povzročilo povišanje cen obutvi. Podjetja, ki čakajo na to povišanje carine, bodo brez truda zaslužila vsled svojih zalog. Ne pripadamo podjetjem, ki izkoriščajo ljudsko bedo. Njim ne gre za blagostanje svojih odjemalcev.« Zagrebška organizacija trgovcev čeljev je na ta inserat odgovorila z objavo odgovora, v katerem med drugim navaja: »Protestiramo proti takemu načinu reklame, ki zavedno zavaja konzumente v zmotu. Protestiramo proti takemu delovanju tvrdke Bata, ki uživa gostoljubje naše države. Z ogorčenjem odklanjamo taka podtikavanja, koja na vsem svetu, kjer so v veljavi zakoni o nesolidni konkurenci, spadajo pod določila teh zakonov.« Tvrdka Bata je vložila proti tajniku Saveza trgovaca dr. Arancickemu, ki je sestavil gornji odgovor, tožbo, češ da navaja odgovor neresnične trditve, ki bi mogle škoditi časti, dobremu imenu, družabnemu ugledu pa tudi gospodarskemu kreditu tvrdke Bata. Tožnec je nastopil dokaz resnice za svoj odgovor. V dokazu resnice je med drugim navajal, da se je tudi v Sloveniji splošno odklanjal način reklame tvrdke Bate in da je tudi naš list zavzel proti taki reklamni odločno odklonilno stališče. Sodišče je v svoji sodbi povdarjalo, da je tožencu uspelo doprinesiti v polnem obsegu dokaz resnice, vsled česar ga je opustilo krivde.

Menica v sebi ne more združevati oblike lastne menice z obliko trate.

Iz sodne prakse.

Inozemska zavarovalna družba X. se je hotela uvesti tudi v naši državi in je prosila za dopustitev. Njen zastopnik H. S. je pa takoj začel nabirati zavarovanja in si je med drugim izprosil tudi od toženke Z., družbe z omejeno zavezo, o sklenjeni zavarovalni pogodbi, ki je seveda imela ostati v veljavi le, če zavarovalna družba X. dobi pri nas koncesijo, menico, da se napram centrali izkaže, da so njegovi posli resni. Po indosamentu je prišla menica v roke tožnici, ki jo je iztožila, ko ni bilo plačila in se je napravil protest. Zavarovalna družba X. in H. S. nista prigovarjala, družba Z. je pa podala prigovor in se podala v pravdo.

Menica se je glasila nastopno:

V Ljubljani, dne 8. aprila 1924. Dne 25. maja 1924 plačamo za to lastno menico po naredbi naši petnasttisoč dinarjev. Na desno spodaj: Podpis družbe Z. po dveh družabnikih in podpis H. S.-a. Na levo napis: G. Z., družba z o. z. — Plačanje: Zavarovalna družba X. v Ljubljani. Povprek čez besedilo: Firma »zavarovalna družba X.«, podpisal H. S. — Na hrbtu: podpis H. S.-a. — V besedah: »za to lastno menico« je beseda »lastno« prečrtana, a še vidna.

Pravdno sodišče je priznalo menici veljavnost. — Pravi, da je treba pač reči, da je besedilo menice stilizirano skrajno nerodno. Na prvi pogled se da misliti, da je menica lastna, koje izdatelja sta toženka in H. S. To pa ni tako. Toženka navaja namreč sama, da se je dogovor med njo in S.-om ob času podpisa menice glasil tako, da se zaveže ona plačati znesek Din 15.000 zavarovalni družbi X. ali pa H. S.-u tedaj, če in kadar postane zavarovalna pogodba pravno veljavna. Po navedbi toženke je bil tudi vsak eskont menice dogovorno izključen. Po teh navedbah bi zadela toženko dolžnost plačati menično vsoto ob uveljavljanju zavarovalne pogodbe svojemu sopogodniku, ki bi bil v tem primeru upnik, toženka pa njegova dolžnica. Vsebinska pogodba se je zabeležila v obliki menice, ki torej ni mogla biti mišljena kot lastna menica, ki bi jo bili vsi pogodniki podpisali kot izdatelji, temveč kot trata, ki jo podpiše H. S. in morada tudi zavarovalna družba X. kot izstavitelja, toženka pa kot trasantka. Da je to naziranje pravilno, sledi tudi iz meničnega besedila, ki je v njem beseda »lastno« črtana in je izrečno vpisana kot trasantka. Temu primeru se torej ugotavlja, da je menica vključ v pisu besede »plačamo« ven-

dar-le trata, izdana po H. S.-u in akceptirana po toženki. Ni torej upošteven ugovor toženke, da je menica lastna in neveljavna, ker se glasi na lastni ukaz. Brez podlage je tudi nadaljnji prigovor, da sta neveljavna podpis H. S.-a in zavarovalne družbe X., kar ima za posledico, da tudi toženka meničnoppravno ni obvezana. Podpis toženke na menici je namreč pristen, njena meničnoppravna obveznost izvira le iz njenega podpisa in to, če je menica po izstavitelju ali so-akceptantu ali avalistu veljavno podpisana ali ne, nima na to obveznost nobenega vpliva.

Prizivno sodišče je pa odreklo menici veljavnost. Prvotna ugotovitev, da se je med strankama nameravala ustvaritev trate in da je ta menica v resnici trata, se v prizivu po pravici graja kot nepravilna. Ta ugotovitev se opira zlasti na dejstvo, da je v besedilu črtana beseda »lastno« in da je toženka izrečno vpisana za trasantko. Da se reši to vprašanje, je moralo prizivno sodišče razmotrivati sledeče: Menica nastane po skripturnem aktu ter se da razlagati le sama po sebi, ne pa iz tega, kar navajata stranki v pravdi. Menica se je ob času prezentacije toženi stranki glasila tako, da je stalo v drugi vrstici besedila: ... dne 25. maja 1924 plačano za to lastno menico ... To se da ugotoviti iz protesta, ki ga je predložila toženka sama in se nanj v tožbi sklicevala. V protestu besedice »lastno« ni črtana in toženka niti trdila ni, da je bila ta beseda črtana po pristanku tožene stranke. Res je sicer, da stoji ali je stala ta beseda na onem mestu, kjer bi bilo pričakovati označbo »prvo« in da torej označba »lastno« ne predstavlja bistvenega sestavnega dela menice, vendar pa služi ta pristavek v to, da se tolmači namen strank. Ta pristavek nasprotuje možnosti, razlagati menico v tem smislu, da je v resnici bila nameravana trata in daje še možnost razlage v daljšem smislu, da je stranka, hoteč ustvariti veljavno lastno menico, izpolnila menico tako, kakor se je glasila pred protestom, ne vedoč, kakšne bodo posledice te napačne izpolnitve. Ali je bila ustvaritev menice sicer primerena, tu ni odločilno, ker bi se dala pač napisati veljavna lastna menica brez napak, ki so se zgodile. Če bi n. pr. v besedilu bila videti samo beseda »plačano« brez pristavka »lastno«, ne bi bil izključen sklep, da gre samo za zmotno in da je hotel H. S. v resnici menico trasirati na naslov toženke. Z ozirom na pristavek »lastno«, ki se mora v meničnoppravnem razmerju napram toženki smatrati kot pravno obstoječ, pa ne preostane nič drugega nego izreči, da te menice ni mogoče ugotoviti niti kot trate (čl. 4,

6 mč. r.), niti kot lastne menice (ki bi bila vrhu tega neveljavna po čl. 98 mč. r.), marveč kot perpleksno menico, t. j. tako, ki nima predpisane vsebine, neobhodno potrebne za veljavnost, in je potemtakem neveljavna.

Revizijsko sodišče reviziji ni ugodilo. — Mnenju revizije, da je tudi obično nepravilne menice po možnosti vzdržati v veljavi, sicer ni oporekati. Toda nepravilnost se ne sme tiskati bistvenih delov menice in ne sme menica biti nepravilno zapisana tako, da nima oblike, ki jo menični red naravnost predpisuje. Take strogo predpisane oblike pa sporna menica nima, zato jo prizivna sodba po pravici ne smatra za veljavno. Iz vsebine menice ni jasno razbrati, ali gre za lastno menico ali za trata. Prizivno sodišče je neoporekano ugotovilo, da se je menica do sestave protesta glasila glede plačilne obveze: »plačano za to lastno menico«. To besedilo je pravilno razlagati tako, da kaže na izdaje lastne menice, bodisi da jo je podpisal kot izdatelj H. S. sam, bodisi da je to storila v istem svojstvu tudi tožena družba Z. Menici za ta primer ni priznati veljavnosti, ker se glasi na lastni ukaz, kar lastno menico napravi neveljavno (čl. 6, 98 mč. r.), a istotako za primer, da se menica more vzeti za trasirano lastno menico (?), ker ni naveden kot kraj plačila kraj različen od kraja izdaje (čl. 6 mč. r.). Da gre za trata v smislu trditve toženke, t. j. da je H. S. izstavitelj, remitent in indosant, tožena družba Z. trasatka, zavarovalnica X. pa avalistka in akceptantka (?), pogledom na zgoraj navedeno besedilo menice glede plačilne zaveze, pa ni vzeti, ko ugotavlja prizivno sodišče, da tega besedila ni mogoče smatrati za nastavljenega po pomoči v tej obliki. Vsekakor pa besedilo, kakor uvodoma rečeno, vsaj ni tako jasno, da se more točno izreči, ali gre za trata ali za lastno menico, radi česar je pritrđiti pobijani sodbi, da je vsebinska menice nedostatna v bistvenih točkah (čl. 6 odnosno 98 mč. r.), zbog česar ji ni priznati veljavnosti. R. St.

DIFERENCIALNA MATURA ZA ABSOLVENTE TRGOVSKIH AKADEMIJ.

Minister prosvete je predpisal pravilnik za polaganje diferencialne mature za absolvente trgovskih akademij, ki želijo svoje študije nadaljevati na ekonomsko-finančni visoki šoli v Zagrebu. Namen diferencialne mature je, da si absolventi trgovskih akademij s študijem za to maturo dopolnijo svoje znanje, ki je potrebno, da morejo z uspehom slediti predavanjem trgovsko pravnega

značaja. — Kakor znano je za pravico nadaljevanja študij trgovskih akademikov na visoki šoli izvedla Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani pred časom posebno akcijo, ki je z navedenim pravilnikom vsaj deloma ugodno završena.

RUSKE OBROBNE DRŽAVE.

Neprestano beremo o ruskih obrobni državah, o njih kupčijskih pogodbah z Rusijo, o skupnih carinskih mejah (na primer, da sta Estonka in Latvija ena sama carinska enota napram inozemstvu), o stabilizaciji njih valut itd. Zato se nam ne zdi odveč, da seznanimo tudi naročnike in bralce »Trgovskega lista« s temi državami, kojih obstoj je zajamčen seveda samo od danes na jutri in ki bodo prej ali slej članice vsruske države, čeprav s široko samoupravo. Opczarjamo zlasti na razliko med Litvo in Latvijo. Na kratko bomo podali glavne poteze.

Litva je najjužnejša, meri okoli 63 tisoč kvadratnih metrov in šteje 1 milijon 900.000 prebivalcev. Velika večina, 1.600.000, so katoliški Litvini, drugi so židje in Poljaki, nekaj je Nemcev. Precej je gozda in močvirja, 25 in 14%. 39% je kultiviranih, 22 odstotkov je pašnikov in travnikov. Glavni pridelki: Lan, rž, oves, krompir. Razvita je govedoreja, znano je čebelarstvo. Železnice okoli 1000 km. Glavno mesto je Kovno (Kavnas); pravo glavno mesto Vilno so zasedli kmalu po vojski Poljaki. Litvini so Slovanom soroden narod.

Latvija se razprostira severno od Litve. Meri okoli 66.000 kvadratnih metrov in šteje okoli 1.730.000 prebivalcev. Večino tvorijo Latiši, bratje Litvinov, 1.160.000; drugi so Rusi, židje, Nemci itd. Protestantov je 58%, katolikov 24%, ostali so pravoslavni in židje. Veliko gozda in močvirja; poljedelstvo daje žito in lan, dosti je ribištva. 80% prebivalstva je poljedelcev in ribičev. Glavno mesto je Riga ob Riškem zalivu. Železnice 3000 kilometrov.

Estonka, severno od Latvije, meri okoli 48.000 kvadratnih kilometrov in šteje 1.110.000 prebivalcev. Po večini so prebivalci mongolski Esti, 91%, drugi so Rusi, Nemci itd. Glavno mesto je Talin (prej Reval). Poljedelstvo, živinoreja, mlekarstvo, ribištvo; 20% se peča z industrijo. Izvažajo les, papir, cement, lan, mlekarke izdelke, krompir, špirt.

Finska, severno od Estonske, med Finskim in Botniškim zalivom ter segajoča noter gor do Severnega Ledenege morja, je največja. Meri 377.000 kvadratnih metrov, šteje pa samo 3 milijone 330.000 prebivalcev. Od po-

LISTEK.

Dragan Miličević:

Vpliv vasi na gospodarsko življenje mest v Južni Srbiji.

Nekrščanskemu delu mestnega prebivalstva treba še pristeti male kolonije Židov. Teh ni bilo povsod. Navadno so se nahajali v mestih z večjim prometom in trgovino. Njih plemenske posebnosti in običaji, da so svoje hiše postavili v posebnem delu mesta, so povzročili, da so padli tujcem, ki so prihajali prvič na jug, v oči.

Tej nekrščanski muslimanski večini nasproti je stala krščanska slovanska mestna manjšina z bolj ali manj probujeno narodno zavestjo. Medtem ko je večina zbog verskega in državotvornega čustvovanja bila več ali manj homogena, je bila krščanska manjšina razcepljena na nekatere propagandske tabore: srbski, bolgarski, grški in rumunski. Njej ni samo manjkalo kohezije, mnogo bolj se je pomanjkalo materialnih podlag, nepogojno potrebnih za širše ekonomsko udejstvovanje.

Pri tej krščanski manjšini treba razločevati slovanski in neslovanski živelj. Ta poslednji — Kucovlahi in Grki — nahajal se je v mestih pomešan s Slovani ali ločen od njih po plemenski in na-

rodni razliki. Po vsej priliki je malo število onih, za koje bi se moglo reči, da so tujci. Preje se more reči, da je njihovo bivanje v mestih srbske zemlje povzročilo potrebe turških garnizij, ker so se Grki in Kucovlahi poleg Židov izkazali dostikrat kot najspretnější dobavitelji. V teku časa so se v toliki meri privadili na novo bivališče, da so s prvotnim rodnim krajem vzdrževali redke in slabe veze ali so jih kratkomalo popolnoma uknili.

Kar se tiče srbskega življa, je isti obstojal iz domorodnih meščanov, ali vsaj v večini primerov iz priseljencev okoličanskih vasi.

Tu se s pojavom priseljencev med mestni živelj pričinja prvi veliki vpliv sela na gospodarsko življenje mest v Južni Srbiji. Njih prihod se je vršil počasi, postopoma in neopaženo. Po izjavah še živečih sodobnikov in po pripovedovanju njihovih potomcev je ta prehod seljakov v mesta izgledal prilično takole: kot najeti delavci kakega Muslimana ali še pogosteje kot sluge pri obstoječih trgovskih in obrtnih podjetjih so prišli mladi seljaki in pričeli svojo mestno kariero. Skozi dolgo vrsto let so si pridobivali znanje, izkušnje in imetje ter pri srečnih poslih postali neodvisni mestni pridobitniki. In ko so prišli do cilja, potegnili so iz sela v svojo okolico in pod svoj krov svoje sorodnike, prijatelje in znance. Tako se je krog bolj

in bolj širil in po nekoliko desetletjih se nastale po tržiščih, ki so bili izčiščeni vsled verskih pogromov, nove slovanske pridobitne skupine.

Proti koncu minulega stoletja in ob pričetku tega stoletja so bile te skupine politično jako zneane in so narodno vrlo vztrajno delovale. A njih število in njih vpliv je povečalo še število ljudi iz sel, ki so po drugem pčtu postajali meščani. To so bili predstavniki revolucionarne akcije. Vsled moralne in materialne podpore narodne propagande je mčgel znaten del uglednih krščanskih pridobitnikov, ki so se leta 1913 zatekli v južna mesta, uspešno tekmovati z uglednimi Muslimani, kar se tiče nepremičnega in premičnega imetja (zlasti živine in gotovine). Ako se bude in kadar se bude pojasnil v javnosti razvoj propagandnih organizacij z narodnim obeležjem, odnosno delo »gorskih štabov« iz planin in tajinstvenih »komitetov« po mestnih delih, takrat se bo jasneje in pregledneje ugotovilo, v koliko se ima plemensko gospodarstvo današnje Južne Srbije njim zahvaliti, da obstoje v mestih ugledni trgovci in obrtniki slovanskega pokolenja. Izgleda namreč, da so »štabovci« in »komiteti« v svoje namene dostikrat poslali svoje zanesljive in spretnne člane selskih organizacij iz njive in paše v mesta, da so z njihovo pomočjo otvorili trgovske obrate, skozi katere je bilo lažje vleči niti revolucionarnega pokreta.

Torej kratko rečeno: bodisi da je seljaški živelj sam po svoji iniciativi prišel v mesta, ali da je sledil prijateljskemu ali sorodniškemu klicu svojih rojakov, ki so bili že nastanjeni v mestu, bodisi da je postal mešan po volji in nalogu propagandnih »štabov« in »komitetov«, rezultat je bil slednjič isti: selo je dajalo mestu prirastek pridobitnega staleža krščanske veroizpovedi in srbsko-slovanske narodne zavednosti ter jačalo plemenski živelj na škodo muslimanskega mestnega življa. Z drugimi besedami: okolu mest kot središč trgovine in obrti tvoril in razvijal se je krožni rajon, v katerem se je po krvnih, prijateljskih in poslovnih vezeh ustvarjala mentaliteta, ki je medsebojno vezala selo in mesto in tako oblaževala one ostrine, ki so drugod in pod nekoliko drugačnimi okolnostmi izzvale razredno nestrpljivost.

Tu treba še nekaj pripomniti. Če bi bil agrarni red otomanskega režima povoljnější za poljedelca in bi mu bil dajal možnost za razvoj svobodne iniciative in individualnega napredka, morda bi bil vpliv sela na mesta slabější, nego je bil v resnici, če ne drugačen. A položaj kmetovalca ni bil sprejemljiv in zato so tisoči in tisoči ob vsaki ugodni priliki zapuščali ognjišča dedov in starišev ter odhajali v mesta ali s trebuchom za krumom preko državnih mej, morja in oceana.

(Dalje sledi.)

vršine pride nad 40.000 kvadr. metrov na jezera. Prebivalci so po večini mogolski Fini, Švedov je še okoli 350.000. 98% je luteranov. Živinoreja, ribištvo, lesna, papirna in tekstilna industrija. Železnice 4400 km. Glavno mesto Helsingfors (Helsinki).

Trgovina.

Prodaja. Dne 26. februarja t. l. se bo vršila pri direkciji državnih železnic v Zagrebu ofertalna licitacija glede prodaje 16.000 kg odpadkov od stekla in ca 22.000 kg starih gumijastih cevi. — Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

Lyonski velesejm. Mednarodni velesejm se vrši letos od 7. do 20. marca. Interesenti dobijo prospekte v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo.

Praški velesejm se vrši letos od 20. do 27. marca.

Velesejm na Lipskem. Pomladanski velesejm na Lipskem se vrši: vzorčni od 6. do 12. marca, tehnični od 6. do 13. marca, pogonsko-tehnični od 6. do 20. marca in tekstilni ter kožni semenj od 6. do 9. marca 1927.

Indeks za veletrgovino v Avstriji. Indeksna številka za veletrgovino znaša v Avstriji za mesec januar t. l. 18694 (v decembru l. l. 18370) in sicer za živila 17768 (17944) in za industrijske predmete 20768 (20492). — Indeks za preživljanje izkazuje za mesec januar t. l. 15113 (v mesecu decembru l. l. 15043) točk.

Poslovni red na zagrebški borzi. — Borzni posli se od pondeljka opravljajo po sledečem redu: Od 11.20 do 11.50 se trguje z devizami in valutami, od 12.05 do 12.15 z akcijami denarnih zavodov, od 12.25 z akcijami industrijskih podjetij in od 12.35 do 12.35 z državnimi vrednostnimi papirji. Istočasno se je ukinito beleženje kurzev na posebnih tablah in se sedaj vrši ves promet po sistemu ustnega pojasnjevanja kurzev.

Češkoslovaška trgovinska bilanca v letu 1926. Češkoslovaška trgovinska bilanca je za leto 1926 po začasnih ugotovitvah aktivna za 2595 milijonov kron. Izvoz v l. 1926 je znašal 18821 (v l. 1925 18821), uvoz pa 15.263 (v l. 1925 17618) milijonov kron. Potemtakem je trgovska bilanca aktivna za 2595 milijonov kron. Aktivnost bilance za l. 1925 je znašala v l. 1925 1203 milijone kron, v letu 1926 se je povežala za več nego 100%, torej več nego podvojila. Povod za ta porast so se v javnosti ponovno obravnavali. V glavnem je tako visoko aktivnost povzročila nezadostna zaposlenost industrije, ki je vsled tega rabila manj surovin. Osobito je bila v tem oziru prizadeta tekstilna industrija. Deloma pa je na višino aktivnosti vplival tudi večji izvoz premoga, ki je osobito porastel v zadnjem četrtletju 1926.

Italijanski eksport sadja in zelenjave. Po poročilih italijanskega nacionalnega eksportnega zavoda se je italijanski eksport sadja in zelenjave zelo dvignil. Razširjenje nasadov sadja in zelenjave je hitro napredovalo. Od leta 1923 do leta 1925 se je dvignila produkcija sadja, južnega sadja in zelenjave od 4600 milijonov kilogramov na 5535 milijonov. Skupna eksportna vrednost sadja in zelenjave je znašala v letu 1925 dve milijardi lir, leta 1923 pa eno milijardo lir.

Denarstvo.

Krupp najema posojilo. Znana nemška veletovarna delniška družba Friedrich Krupp je najela 60 milijonov mark posojila proti 6% obrestmi z 93 in pol odstotka nominalne vrednosti. Akcijo za plasiranje posojila vodi Dresdener Bank.

Obtok novčanic Narodne banke. Po stanju dne 22. januarja t. l. je imela Narodna banka v obtoku za 5454.1 milijonov dinarjev bankovcev. Obtok se je izza dne 15. januarja t. l. znižal za 89.6 milijonov dinarjev.

Izpremema v vodstvu Narodne banke. Dosedanji guverner Narodne banke G. Gjorgje Vajfert je ob zadnji volitvi v mesecu septembru t. l. odklonil zopetno izvolitev na vodilno mesto Narodne banke, obljubil pa je, da hoče svoje posle

opravljati do tedaj, da nastopi njegovo mesto naslednik. Ker se pa imenovanje njegovega naslednika od strani vlade zavlačuje, je Vajfert izjavil, da mu spričo visoke starosti ni mogoče opravljati več guvernerskih poslov in je na podlagi statuta banke oddal svoje posle viceguvernerju dr. Protiču. Dr. Protiča je kakor znano upravni odbor predlagal ministru trgovine in industrije na prvem mestu za guvernersko mesto Narodne banke.

Vlagatelj pri Bodenbanki. — Zadnji predlog likvidacijskega odbora Bodenbanke je za upnike in posebej še za vlagatelje v bistvu boljši kot prejšnji. Po prvem načrtu naj bi dobili vlagatelj tretjino iz likvidacije in iz doneska sanacijskega fonda nanje pripadajočega zneska v gotovini, dve tretjini pa v štiriodstotnih zadolžnicah sanacijskega fonda; sedaj so pa dobili pot, po kateri bodo zlasti male vlagatelje popolnoma zadovoljili. Do višine 5000 Kč bodo zneski v celoti izplačani, od 5000 do 10.000 Kč z 80% tudi v gotovini; večji vlagatelji dobijo 73%, od teh 42% v gotovini in 31% v zadolžnicah sanacijskega fonda, kojih tečaj se je dvignil že na 77, čeprav so v začetku trgovali z njimi po 45 Kč pri nominalu 100 Kč. — Potek likvidacije pri Bohemabanki je pa težavnejša. Sedaj delajo na tem, da bi končno realizirali objekte in papirje banke.

Hranilne vloge v Pragi. Pisali smo že, kako velike so vloge pri praških hranilnih zavodih. Tudi v januarju so se vloge manjših vlagateljev nadalje dvigale in tudi proti koncu meseca niso odnehale. Bile so dosti večje kot lani v januarju. Od 1. do 25. januarja je pri Praški Mestni hranilnici število vlog na knjižice naraslo za 28 milijonov Kč, na tekoči račun pa za 32.5 mil. Kč; vinohradska hranilnica izkazuje celotni prirastek 12.740.000 Kč.

Davki in takse.

V Italiji je vedno boljše. Vlada je te dni objavila zakon, po katerem se davčne kazni za primer, da jih obvezanec ne more plačati, izpremene v zaporno kazen.

Znižanje davčnih zamudnih obrestí v Nemčiji. Nemčija je zamudne obresti pri plačevanju davkov znižala od 6 na 5%. — Te zamudne obresti znašajo pri nas še vedno 8 odstotkov.

Donos državne trošarine in taks. — V mesecu novembru 1926 je naša država pobrala na državni trošarini 66.6 in na taksah 94.1 milijonov dinarjev. Napram isti dobi lanskega leta je letošnji donos na trošarini za 7.7 milijonov Din nižji in na taksah za 5.1 milijonov višji. V času od 1. aprila do 30. novembra 1926 je znašal donos državne trošarine 514.6 in taks 729.7 milijonov Din. Napram proračunu je ta donos pri taksah za 16.1 milijonov Din nižji in pri trošarini za 13.9 milijonov Din višji nego znaša za to dobo odgovarjajoči proračun.

Promet.

Važna meddržavna konferenca. Dne 10. februarja t. l. se prične konferenca za odpravo tarifnega konkurenčnega boja med Trstom in Hamburgom. Konference se udeležijo zastopniki železniških uprav iz Nemčije, Avstrije, Italije, Jugoslavije in Češkoslovaške.

Industrija.

Kartel špirta — razbit. Po poročilih iz Zagreba je veleindustrijec Arko, čigar tovarna špirta pokriva 60% našega konzuma, odpovedal svojo udeležbo v kartelu in dobi z dnem 3. marca t. l. v vsakem oziru proste roke. Ker Arkova tovarna zbog svoje kapacitete predstavlja važen faktor v industriji špirta, se splošno domneva, da z njenim odstopom kartel sploh preneha.

Poležaj avstrijske industrije. Preskrba s premogom je izredno dobra, premog prihaja zlasti iz Gornje Šlezije. Ker vsled toplega vremena tudi v gospodinjstvu niso dosti pokurili, so se zaloge precej nakupile. Produkcija avstrijskih premogovnikov je šla v zadnjem času nazaj, vendar pa še zmeraj v inozemstvo prodajajo; a ne bodo dolgo. Mezde rudarjev so v splošnem zvišali. V železni industriji se je prodaja zboljšala in je došlo več večjih naročil. Eksportne cene pa nikakor niso zadovoljive; najbolj do-

bre so še v Italiji in v Bolgariji. Tudi v industriji žice je tuja konkurenca zelo huda. V železo predelujoči industriji je postala trgovina na inozemskih trgih vsled konkurence skoraj popolnoma nemogoča, se ne splača. Nekoliko ugodnejše cene je mogoče doseči le v visokovrednem kvalitetnem blagu, tako v jeklenih izdelkih, v strojih itd. Žagam se slabo godi. Konfekcijskega blaga je veliko zaostalo, ker vreme ni bilo prikladno. V usnjarski industriji je prodaja precej zadovoljiva, cene so se v posameznih vrstah dvignile; posebno še, ker kaže tudi inozemski trg dvigajočo se tendenco. Čevlji so se v zadnjem času še precej dobro prodajali, zlasti srednje trpežne vrste (turistika, smučanje). Tudi drugo sezijsko blago je bilo v precejšnji meri predmet povpraševanja (plesni čevlji). V splošnem torej položaj še ni tako slab. Da se Avstrijem tudi sicer ne godi preslabo, nam kaže stanje hranilnih vlog pri dunajskih zavodih, o katerem smo poročali na drugem mestu. V enem letu so se dvignile vloge za 47 odstotkov.

Zastoj v inozemskih bombažnih predilnicah. Predilnice v severni Franciji so sklenile, da bodo do nadaljnjega obratovale samo 4 dni na teden.

Mezdno gibanje v tekstilni industriji v Avstriji. Avstrijski tekstilni delavci so odpovedali kolektivno pogodbo in zahtevajo 15% no zvišanje mezd.

Nova tovarna za kisik na Češkoslovaškem. Škodove tovarne snujejo za izdelovanje kisika novo, jako veliko tovarniško napravo.

Tekstilna industrija v Rusiji. Na drugem mestu poročamo o zmanjšanem importu in povečanem eksportu v Rusiji. Tudi tekstilij zmeraj manj uvažajo. Sedaj so otvorili spet dve novi tekstilni tovarni, v Ivanovem in v Vladimiru; prva ima 120.000 vreten, druga 100.000. Gradbeni stroški znašajo 18.6 milijonov rubljev in so kriti izključno le iz državnih sredstev.

Angleška industrija jute. Jute Industries Ltd obsegajo največjih deset angleških predilnic in tkalnic jute. V poročilu o poslovnem letu, ki se je zaključilo 30. septembra t. l., je izkazana netozguba 35.405 funtov, dočim je bilo leto prej še 216.000 funtov dobička. Zadnje poslovno leto je bilo najbolj nezadovoljivo, kar jih je podjetje doslej poznalo. Osem do deset podjetij izkazuje pasivno bilanco. Glavni vzrok zgube je veliki padec v ceni surove jute, ki je družbo dvakrat tekom poslovnega leta prisilil, da je veliko odpisala. Ti odpisi so bili dosti večji kot pa v prvih štirih mesecih doseženi dobiček. Medtem se je položaj na trgih surove jute bistveno zboljšal. Letošnji indijski pridelek je, kakor znano, kvalitativno zelo slabo izpadel. Zaloge v Kalkuti so sicer kvantitativno relativno velike, a kvaliteta je tako slaba, da morejo celo indijske predilnice sprejeti le majhne količine. Dobrih in srednjih vrst, kakor jih hočejo zlasti evropske predilnice, pa ni dosti. Ker je vsaj manj vrednih vrst dosti, se je zaposlenost te industrije v zadnjem času zelo zboljšala. Tudi na evropskem kontinentu.

Nazadovanje poljske produkcije petroleja. V vzhodnogališkem petrolejskem okraju so dobavili v decembru lanskega leta 29.900 ton petroleja napram 42.857 tonam v novembru in 43.320 tonam v oktobru. Nazadujočo tendenco opazujemo lahko v vsem preteklem letu. Še v januarju je znašala produkcija 45.444 ton, a je bila še zmeraj za 1700 ton manjša kot v januarju 1925. Nato je padala od meseca do meseca in je prišla v decembru na najnižjo dosedanjo stopnjo.

RAZNO.

Reorganizacija finančne službe. — Ministrstvo financ je izdelalo osnutek pravilnika za reorganizacijo finančne službe. Z reorganizacijo se znatno izpremeni sedanji upravni sistem na način, ki bo omogočal precejšnje prihranitev proračunskih sredstev. Pravilnik namerava minister financ uveljaviti še-le, čim ga odobri ministrski svet.

Konzularna akademija na Dunaju. — Konzularna akademija (prej orientalska akademija) na Dunaju ima namen pripraviti svoje slušatelje za službo v inozemstvu (diplomatično in konzularno),

kakor tudi za službo pri trgovskih zbornicah, strokovnih zvezah itd. Posetiti jo smejo pripadniki vseh narodnosti in obojega spola. Konzularna akademija stoji pod nadzorom zveznega ministrstva za zunanje posle. Pouk traja dve leti. Predpogoji za sprejem: absolvirana srednja šola z zrelostnim izpitom in čim obsejnejše znanje nemškega in francoskega jezika. Študijsko leto začne sredi oktobra. Penzijska cena znaša sedaj 2.800 šilingov letno, ki se plačajo v naprej v dveh enakih obrokih. Za to nudi zavod poduk, stanovanje, prehrano, kurjavo, razsvetljava in postrežbo. Vpisnina znaša 200 šilingov.

Socialna bremena. V Avstriji so na tem, da povišajo socialna bremena. Gospodarski krogi si prizadevajo, da preprečijo povišanje in navajajo za podkrepitev svojih prizadevanj, da so socialna bremena v Avstriji izmed vseh sosednih držav najvišja. V predvojni dobi so bile mezde obremenjene povprečno s 10% socialnimi dajatvami, v povojni dobi pa je obremenitev porasla na 31.5% in se je torej potrojila. V Avstriji je mezda brez zavarovanja za starost in onemoglost obremenjena z 31.5%, na Ogrskem z 16% in na Poljskem z 14%, s prispevki za zavarovanje za starost in onemoglost pa znaša obremenitev na Češkoslovaškem 21.7%, v Jugoslaviji 21.7%, v Rumuniji 19.5% in v Nemčiji 13 odstotkov.

Štrajki na Angleškem v l. 1926. V letu 1926 je štrajkalo na Angleškem 2,721,000 delavcev (leta 1925 402,000). Štrajki so trajali v letu 1926 162,780,000, v l. 1925 pa 7,970,000 delavnih ur.

Francija uvaja zopet potne liste. Vsled ostre gospodarske krize je francoska vlada sklenila, da zopet uvede potne liste za vse inozemce, ki hočejo potovati v Francijo. Potnih listov odnosno vizuma ne dobe delavci, ki bi iskali v Franciji dela. — Po uradnem izkazu je število brezposelnih tekom zadnjih dni poraslo na 7000, tako da je v celoti preko 54.000 delavcev brez posla. Inozemski delavci vsled pomanjkanja dela že odhajajo iz Francije. Samo tekom enega tedna jih je odšlo preko 2000.

Rusi nočejo plačati. Francoski poslanik Herbert je imel s sovjetskim ljudskim komisarjem Litvinovom daljši razgovor o predvojnih dolgovi Rusije v Franciji. Litvinov je dejal francoskemu poslaniku, da se je stališče Francije napram Sovjetski Rusiji v zadnjem času spremenilo in da razmerje med obema državama ni normalno. Francoska vlada naj vzame na znanje, da sovjetska vlada ne bo plačala dolgov, ki jih je svoj čas najela caristična Rusija na Francoskem.

Po svetu. — Iz ostrovskega premogovnega okraja prihajajo pritožbe, da se premog nič več tako dobro ne prodaja, kot se je. Zaloge naraščajo, delavce odpuščajo. — Na zadnjem londonskem trgu volne so od \$183 bal prodali 7500 bal. Zelo veliko je kupila Rusija. — Na Moravskem se je osnovala Zadruga veletrgovcev s sladkorjem. — 16. februarja se bo vršilo na Dunaju posvetovanje srednjeevropskih borz za poljedelske pridelke, ki se jih bo udeležilo 18 do 20 borz Avstrije, Nemčije, Češkoslovaške, Ogrske, Jugoslavije, Rumunije in Švice. Gre za določitev enotnih smernic v donavskem prometu pšenice in koruze. — S 1. februarjem je znižal rumunski gospodarski minister izvozno carino za žito, zelenjavo, pšenično moko, govejo živino, ovce in prašiče. — Newyorška borza efektov izdeluje načrt v svrhu pripustitve inozemskih delniških vrednot v originalnih kosih na tamošnjem trgu. — Splošna Zadruga banka v Pragi izkazuje za lansko leto 847.584 Kč čistega dobička, za 227.360 Kč več kot v letu 1925. Izplačali bodo 70-odstotno dividendo, lani 6%. Fonde bodo dvignili na 2,732.502 čeških kron ob glavnici 5 mil. Kč. — Sliši se, da se bosta združili Prva Plzenska delniška pivovarna in Meščanska pivovarna Plzen. Zaenkrat se vse demantira, pogajajo se pa le. — Čehi se pripravljajo na obnovitev sladkornega kartela, ki se jim zdi z ozirom na rastočo svetovno konkurenco neobhodno potreben. — Podjetje Škoda je dobilo iz Bolgarije milijonsko naročilo, popolnoma bo opremilo električno centralo za bolgarske državne rudnike v Perniku pri Sofiji. Tudi zgradba elektrarne itd. je od dana Škodovim tovarnam. Za gradbo in opremo se je potegovalo deset znanih

evropskih tvrdk, francoske, nemške, avstrijske in češkoslovaške; tako Siemens, Krupp, Germaniawerft Kiel itd. — Občani zbor Francoske banke je sklenil, da zaenkrat obrestne mere ne bo še nadalje znižal. Kakor vemo, so mero šele 23. decembra znižali od 7 in pol na 6%. Pač pa so sklenili, da bodo obrestno mero takoj tedaj znižali, ko bo napravila to Angleška banka. — Zopet beremo, da se vršijo pogajanja med Churchillom in Volpijem o najetju italijanskega posojila v znesku 10 milijonov funtov. — Po zgledu nemške države bo najela sedaj tudi Bavarska notranje posojilo, in sicer v znesku 60 milijonov mark. Najbrž bo tudi to posojilo 5 odstotno. — Poljski železni tovarnarji so na zborovanju v Katowicah sklenili, da se udeležijo posvetovanja mednarodnega jeklenega kartela, ki se vrši 3. t. m. v Düsseldorfu. — Rumunske papirnice so modernizacijo tovarn že izpeljale; zelo bodo dvignile produkcijo, ena za 600 do 700 vagonov na leto. — V Kijevu so ustanovili državni raziskovalni zavod za sladkorno industrijo, da zgradijo nadaljni razvoj ukrajinske sladkorne industrije na znanstveni podlagi; zavod je z delom že pričel. — Dansko surovo maslo se je zelo podražilo, za 12 kron pri 100 kg na 305 danskih kron. — Lani je zgradila Velika Britanija za 240.000 ton novih trgovskih ladij, Amerika za 180.580, Nemčija za 150.610, Francija za 121.340, Italija pa za 220.021 ton, skupaj natančno 1.674.977 brutoregister ton. V tem seznamu nas preseneti v prvi vrsti gradbenost Italije, ki je takoj za Veliko Britanijo, prav tik za njo; vidi se v tem vsa njena trgovska ekspanzivnost.

Italijanski agrumi. Agrume imenujejo v Italiji oranže, citrone itd., vse, kar je bolj kiselkasto. Prostor, ki ga pokriva kultura agrumov, je danes v Italiji isti, kot je bil pred vojsko, a letna produkcija je podla od 7.726.700 stotov v letu 1913, na 6.402.250 v letu 1925, torej za 17 odstotkov. Vzroki nazadovanja so tile: Nezasadnost racionalno obdelovanje zemlje in sadove določajočih rastlin, doslej pomanjkljiva kolektivna organizacija izvoza ter narast konkurentov, ki imajo nadprodukcijo, zlasti Španija, ki je v zadnjem času dvignila svojo produkcijo za celih 20 odstotkov, brez ozira na prav tako živahno pridelujoče dežele v Severni Afriki.

Gospodarske vesti. Vsled stalnega padanja cen petroleja so začela nekatera rumunska podjetja delavce odpuščati, včasih do 30%. To vpliva tudi na kovin-

ske in mehane obrate, ki morajo tudi obratovanje omejit. — Na Ogrskem kažejo znaki, da se položaj industrije boljša. Strojna industrija zaposluje sedaj 36.700 delavcev. Med krizo odpuščene delavce jemljejo postopoma nazaj v delo. Tudi v drugih industrijskih panogah število delavcev raste. — Efektivno obrestovanje nemškega državnega posojila bo neslo 5.43%. V Ameriki so prepričani, da bodo Nemci to posojilo samostojno podpisali in da ne bodo šli v Ameriko po podpise. Morda pride kaj malega na Holandsko. — Predsednik Angleške banke Norman je že spet v Ameriki in se dogovarja tam z državnim tajnikom Mellonom, guvernerjem Federal Reserve Banke v Washingtonu. Predmet dogovorov je tudi znižanje obrestne mere. — V Ameriko sta odpotovala podpredsednik Poljske banke Mlynarski in profesor Kryzanowski, da poročata profesorju Kemmererju o izvedbi njegovih navodil in priporočil na finančnem in gospodarskem polju. Vemo, da je bil Kemmerer dolgo časa na Poljskem kot finančni gospodarski izvedenec. — Austro American Magnesite Co se je združila z Allg. Automobil A. G. na Dunaju. Sedanji naslov nove družbe je: Oest. am. Magnesitaktiengesellschaft. — Delniška glavica znaša 9.100.000 šilingov, rezerve 8 milijonov šilingov. — Holandska trgovska bilanca izkazuje za leto 1926 uvoz v vrednosti 2442 milijonov holandskih goldinarjev in izvoz v vrednosti 1749 mil. goldinarjev; torej pasivnost 647 milijonov. — Reichskredit A. G., bančni zavod nemške države, izkazuje dvig prometa od 25 na 42 milijard mark. Predlagali so 8 odstotno dividendo, lani 6 odstotno. — Poljska banka je v prvi januarjski dekadi zvišala zlato zalogo za 139 milijonov zlatov, valute in devize so se tudi zvišale, nasprotno se je pa obtok bankovcev zmanjšal. Vse to je dvignilo zlato kritje na rekordno višino 50.18%. — Poljska zaključuje trgovsko bilanco lanskega leta z aktivnim saldrom 410 milijonov 827.000 zlatov. — Nemška industrija se pogaja v Ameriki za posojila v znesku 60 do 80 milijonov mark, med njimi Krupp sam za 50 milijonov. — Število konkurzov na Nemškem je znašalo leta 1924 5929, leta 1925 11.184 in leta 1926 12.394; število poslovnih nadzorstev se je dvignilo od 5008 v letu 1925 na 7929 v letu 1926. — V 208 zabojih je prispela v Ameriko tretja francoska pošiljatev zlata v vrednosti 6.2 mil. dolarjev. Takoj po prihodu so oklepni avtomobili prepeljali drago pošiljatev v pro-

store Newyorške banke. — Iz Sofije pišejo, da se je povpraševanje po bolgarskem tobaku v zadnjem času zelo dvignilo; ogrska tobačna uprava je kupila 2 milijona kilogramov tobaka, avstrijska tobačna uprava kupuje 3.5 do 4 mil. kilogramov. Zaloge so se zmanjšale, cene so se ojačile. Pridelek lanskega leta je po večini še v rokah producentov. — Češkoslovaški papirni kartel je v principu že sklenjen, urejeno je tudi že vprašanje kontingentov, gre še za dogovore z manjšimi tovarnami. V februarju se bo kartel najbrž že osnoval. — Izkaz Nemške državne banke 22. januarja navaja 1706 milijonov mark zlatega zaklada in 2977 milijonov mark obtoka bankovcev. — V decembru so se hranilne vloge pri dunajskih denarnih zavodih spet pomnožile za skoraj 20 milijonov šilingov. V vsem letu so se dvignile za 218.5 mil. šilingov ali za 47%; kajti 31. decembra 1925 so znašale 470.4 mil. šilingov, 31. decembra 1926 pa 688.9 mil. šilingov.

Drobne vesti. Med ravnateljstvom poljskih in avstrijskih državnih železnic se je sklenil dogovor, ki določa 6000 mesečnih vagonov za transport premoga iz Poljske v Avstrijo, 4000 vagonov bo dala Nemčija in 2000 vagonov Poljska. — O nameravni dopustitvi inozemskih delnic na newyorški borzi beremo, da mislijo najprvo na sledeče delnice: Italijanske elektrarne, Royal Dutch, A. E. G. in delnice nemških trustov; s tem skupnim imenom mislijo na akcije barvnega trusta, na jekleni trust, na Rhein-Elbe-Union in na podobna podjetja. — Čehi pripravljajo nadaljno koncentracijo pivovarske industrije; velike tovarne bodo kupile majhne obrate, ki tehnično niso na višku. Glede delavcev v malih tovarnah, kjer bodo obrat ustavili, se bodo velike tovarne zedinile na enotno postopanje. Torej naprvo odprava domače konkurence, da tem močnejše lahko nastopijo na zunaj. — Ceno železnih in kovinskih izdelkov na Poljskem hočejo dvigniti in utemeljujejo ta sklep z zadnjim 11%nim zvišanjem delavskih plač. Zbrali so se upniki Deutsche Bodenbank-e in so slišali, da ima banka 28 šilingov!! v gotovini, 700 šil. v inventarju in za 9000 šilingov vrednostnih papirjev, ki jih pa ne bodo mogli za ta znesek prodati. Sicer ima banka tudi velike zaloge, pa jih ne bodo mogli iztirjati. — Angleška plačilna bilanca izkazuje za leto 1926 ca 12 milijonov funtov deficita. Leta 1925 je bila plačilna bilanca s 54 milijoni funtov aktivna, leta 1926 pa

celo s 86 milijoni. Povod za to veliko poslabšanje v letu 1926 je dvig pasivnosti trgovske bilance od 384 milijonov funtov v letu 1925 na 477 milijonov v letu 1926.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobavo. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 8. februarja t. l. ponudbe za dobavo 200 kg vazelina in 50 kg kostnega olja, za dobavo raznih šip, za dobavo 725 ploščatih medenih gorilcev za petrolej in olje, za dobavo 80 kilogramov raznega stenja, za dobavo 1600 komadov gorilcev za acetilen, ehoramni, za dobavo 1000 kg kristalne sode, za dobavo 900 kg pralnega mila, za dobavo 500 kg jute za ribanje ter za dobavo 150 kg stearinskih sveč; do 15. februarja t. l. za dobavo 400 kom. žarnih mrežic, do 11. februarja t. l. za dobavo 3500 kilogramov bazičnega martinovega taljenega jekla in za dobavo 600 komadov žaril za helioforke. — Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem odeljenju te direkcije. — Direkcija državnega rudnika v Kakanju sprejema do 7. februarja t. l. ponudbe za dobavo 2000 kg bencina, do 8. februarja t. l. za dobavo 1000 kg cilindričnega olja, do 10. februarja t. l. za dobavo 20.000 komadov strojne opeke. — Direkcija državnega rudnika v Brezi sprejema do 12. februarja t. l. ponudbe za dobavo dveh nazobčanih koles iz litega železa. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 10. februarja t. l. pri direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave ščetarskega materiala (ščetke, razne metle). — Dne 14., 16., 21., 22., 24., 25. februarja t. l. pri komandi Otočarskega vojnega okroga v Otočacu pri komandi mesta v Gospiču in Bihacu, pri komandi 25. artiljerijskega polka v Petrinju, pri komandi 26. pešadijskega polka v Sisku in pri intendanturi Vrbaske divizijske oblasti v Banja Luki glede dobave mesa in pečena kruha za čas od 1. aprila do konca septembra t. l. — Dne 21. februarja t. l. pri Direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave pisarniških potrebščin. — Dne 23. februarja t. l. pri direkciji državnih železnic v Ljubljani glede dobave 50 ton bukovega oglja, dne 24. februarja t. l. pa pri isti direkciji glede dobave 60 ton kovaškega koksa. — Dne 26. februarja t. l. pri direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave železniških signalnih naprav.

Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesantom na vpogled.

Nabava drv

Pri Komandi 8. žandarmerijskega puka v Ljubljani se bo vršila dne 21. februarja 1927 ob 11. uri javna (druga)

ustmena licitacija za nabavo 200 kubičnih metrov drv,

potrebnih za Ljubljano.

Pogoji se morejo vpogledati vsak dan med uradnimi urami pri navedeni komandi.

Kavcije je položiti 5% od celokupne vrednosti nabave (tudi državljan 10%).

E. Broj 1.169.

Iz pisarne Komande 8. žandarmerijskega puka v Ljubljani dne 28. januarja 1927.

Veletrgovina kolonijalne in špecerijske robe

IVAN JELAČIN, Ljubljana

Zaloga sveže pražene kave, mletih dišav in rudninske vode.

Točna in solidna posrežba! Zahlevajte cenike

TISKARNA MERKUR

Trgovsko-industrijska d. d.

Ljubljana

Simon Gregorčičeva ulica št. 13

Telefon št. 552

Račun pri pošt. ček. zav. št. 13.108

Se priporoča za vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela. Tiska vse tiskovine za trgovino, industrijo in urade; časopise, knjige, koledarje, letake, posebnice i. t. d. i. t. d. Lastna knjigovoznica.

najugodnejši kupčijski trg v Evropi!

Pomladanski velesejem od 6. do 12. marca 1927

1600 blagovnih skupin iz vseh strok.

Zahtevajte podrobna pojasnila in prospekte od častnega zastopstva

STEGU IN DRUGI

LJUBLJANA, Gledališka ul. 8

Telefon 925.

TRIKO-PERILO

za moške, žene in otroke, volna v raznih barvah, rokavice, nogovnice, doko enice, nahrtniki za čolnarje in lovce, dežniki, klopi, šifoni, žepni robci, palice, vilice, noži, škarje, potrebščine za šivlje, krojače, čevljarje, brivce edino le pri tvrdki

Josip Petelinc

Ljubljana blizu Prešernovega spomenika.

Na veliko in malo!

Veletrgovina

A. ŠARABON

v Ljubljani

priporoča

špecerijsko blago

raznovrstno žganje, moko in deževne pridelke. — Raznovrstno rudninsko vodo.

Lastna pražarna za kavo in mlin za dišave z električnim obratom. Ceniki na razpolago!

Najboljši šivalni stroj in kolo

je edino je

GRITZNER in ADLER

GRITZNER in ADLER

za dom, obrt in industrijo v vseh opremai.

Istotam pletilni stroj DUBIED

Posk v vezanju bi opislčan.

Veletnogerancija

Delavnica za popravit.

Mizne cene, tudi na obroka.

Josip Petelinc

Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika.